

UNIVERZITA
PARDUBICE
FAKULTA
FILOZOFICKÁ

Katedra filosofie a religionistiky

Posudek vedoucího/oponenta bakalářské práce

Jméno studenta: Eva Forsterová

Název práce: Pozitivní diskriminace a její ospravedlnění

Jméno vedoucího práce: Kamila Pacovská

Jméno oponenta: Sylvie Bláhová

I. Formální kritéria

	ano	zčásti	ne
1. Naplnění celkového záměru: - práce odpovídá svému zadání a obsahu - vymezení tématu je přiměřené a není příliš široké		X	
2. Metodické a systematické zvládnutí práce - text je strukturně a logicky uspořádán - práce je adekvátně zpracována	X		
3. Úvod a závěr - úvod řádně seznamuje s cílem a postupem práce, s dosavadním bádáním na dané téma a stěžejní literaturou - závěr náležitě shrnuje a hodnotí celou problematiku, formuluje přínos k řešení problému a vlastní stanoviska	X		
4. Autor náležitě vypracoval všechny formální požadavky kladené na bakalářskou práci - zadání, prohlášení, obsah, úvod, pojednání, závěr, resumé v češtině a cizím jazyce - odpovídající počet stran	X		

Slovní ohodnocení

II. Obsahová kritéria	ano	zčásti	ne
1. Práce prokazuje porozumění autora v dané problematice.	X		
2. Myšlenková soudržnost a souvislost textu: - je vyhovující - srozumitelnost argumentace a podloženost argumentů či myšlenek je adekvátní	X		
3. Práce se opírá o relevantní prameny a literaturu.		X	
4. Práce s literaturou: - v práci je zřetelně předvedeno, že student pracoval s odbornou literaturou a s myšlenkami jednotlivých autorů - autory uváděl (nejen odkazem na poznámku), srovnával, parafrázoval a citoval - zřetelně rozlišoval své myšlenky od myšlenek jednotlivých autorů	X		
5. Bakalářská práce je filosofickým textem: - autor prokázal fundovanou a analytickou práci s pojmy a myšlenkami - autorova práce nespočívala jen v převyprávění daného téma nebo pouhém poskládání hesel, parafrází či myšlenek - práce nebyla zatížena nepřiměřenou mírou historických, životopisných nebo jiných nefilosofických údajů	X		

Slovní ohodnocení

Bakalářská práce Evy Forsterové se věnuje důležitému a aktuálnímu tématu pozitivní diskriminace jako nástroje k dosažení spravedlnosti. Autorka zkoumá vybrané teoretické přístupy k otázce strukturálních nerovností a jejich překonávání. V teoretickém rámci rozebírá koncepce spravedlnosti u Johna Rawlse, Michaela Sandela, Iris Marion Young a Elizabeth Anderson, přičemž každou z teorií zasazuje do kontextu úvah o (ne)oprávněnosti pozitivní diskriminace. Práce směřuje k úvaze nad tím, zda pozitivní diskriminace vede ke spravedlnosti, či zda by neměla být nahrazena jinými přístupy – konkrétně ideálem integrace, jak jej formuluje E. Anderson.

Pokud jde o mé hodnocení bakalářské práce, pak je ta po formální i obsahové stránce vcelku zdařilá. Autorka jednotlivé teorie zpracovává pečlivě a s porozuměním, zároveň se jí daří vystihnout hlavní rozdíly mezi nimi. Silnou stránkou textu je především jasnost výkladu a schopnost propojit jednotlivé části v celek, který vede ke zřetelně formulovanému závěru. V něm autorka zaujímá kritický postoj vůči ideálu meritokracie a vyjadřuje přesvědčení, že pozitivní diskriminace může být oprávněným nástrojem jen tehdy, pokud směřuje k širšímu cíli – ideálu integrace, jak jej formuluje Elizabeth Anderson. Tento přístup je v práci podán přesně a působí jako přirozené vyústění celého argumentačního záměru.

Právě zde však také narážíme na jisté omezení autorského přístupu. Autorka se silně přiklání k Andersově pojetí rovnosti jako univerzální rovnosti mezi občany, jež má být naplněna prostřednictvím aktivních integračních politik. Tento univerzalistický výklad je sice srozumitelný a v mnoha ohledech obhajitelný, ale v práci mu chybí kontrastní reflexe partikularistického pojetí rovnosti, jak jej představuje např. Iris Marion Young. Ta na rozdíl od Anderson staví spravedlnost především na uznání odlišnosti jednotlivých skupin, nikoli na jejich začlenění do univerzálního rámce. Právě tento rozdíl – mezi rovností jako integrací a rovností jako uznáním – je zásadní a měl by být v práci výslovně tematizován. Bez něj totiž zůstává otázka, jakou rovnost máme vlastně na mysli, nedostatečně vyjasněna.

Z tohoto hlediska by rovněž stálo za to více rozlišit mezi dvěma rovinami spravedlnosti, které s tímto dilematem úzce souvisejí – spravedlností jako redistribucí (Rawls) a spravedlností jako uznáním (Young). Ačkoli autorka obě perspektivy částečně reflektuje, explicitní rozlišení těchto přístupů by mohlo posílit analytickou přesnost práce. S tím souvisí i otázka, zda pozitivní diskriminace slouží spíše k narovnání materiálních podmínek (např. ve vzdělání a zaměstnání), nebo k symbolickému uznání historicky marginalizovaných identit. Práce zde zůstává poněkud nevyhraněná.

Zajímavým rozšířením argumentace by mohl být rovněž odkaz na kritické hlasy, které pozitivní diskriminaci zpochybňují z pozice obrany autonomie společnosti. V tomto směru by bylo možné zmínit esej Hannah Arendt *Reflections on Little Rock*, v níž Arendt tvrdí, že stát nemá legitimitu zasahovat do přirozeně diferencované sféry společenských vztahů, jako je například školství či svoboda sdružování. Podle ní je problematické uvalovat břemeno strukturální změny na děti, a jakýkoli zásah státní moci do společenských zvyklostí by měl být pečlivě zvážen. Taková perspektiva – byť kontroverzní – by mohla obohatit reflexi limitů pozitivní diskriminace a otevřít otázku, kde leží hranice mezi oprávněnou státní intervencí a ochranou autonomní společenské sféry.

V návaznosti na výše zmíněné bych se autorky ráda během obhajoby zeptala na několik otázek:

- Anderson prosazuje ideál integrace. Nehrozí však, že integrace bude mít asimilační charakter? Jak lze zaručit, že integrace nebude popřením odlišnosti?
- Jak chápete koncept spravedlnosti, respektive rovnosti? Jde o univerzalistický princip (rovnost bez ohledu na odlišnosti), nebo o partikularistický princip (rovnost reflektující odlišnosti)?
- Jak byste reagovala na námitku Hannah Arendt, že stát nemá legitimitu zasahovat do sféry, která je přirozeně diskriminační, protože by tím omezoval svobodu jednotlivců (např. rodičů nebo komunit)?

III. Jazyková a grafická kritéria	ano	zčásti	ne
1. Práce je bez gramatických a stylistických chyb nebo jiných nedostatků (překlepy, nedokončené věty atd.)		X	
2. Práce je psána kultivovaným a odborným jazykem	X		
3. Terminologické zpracování textu - fundované porozumění terminologie v oboru a daném tématu - vhodné používání terminologie a vysvětlování pojmů	X		
4. Odkazy, citace a poznámkový aparát - vyhovující práce s odkazy - dodržení a jednotnost citačních norem - náležitý poznámkový aparát	X		
5. Citování - míra citování je vyvážená - vhodná volba a výstižnost citací		X	
6. Grafická kritéria - grafická úprava (písmo, obsah, názvy kapitol, odstavce, řádkování atd.) je vyhovující	X		

Slovní ohodnocení

Práce místy obsahuje gramatické a stylistické chyby. Obecně je ale psána vcelku kultivovaným jazykem.

IV. Použitá literatura	ano	zčásti	ne
1. kritický a vhodný výběr prvotní literatury a pramenů		X	
2. kritický a vhodný výběr druhotné literatury		X	
3. práce s cizojazyčnou literaturou		X	

Slovní ohodnocení

Práce vychází z relativně omezeného množství literatury. Myslím, že by práci prospělo, kdyby autorka vycházela z vícero zdrojů (např. těch kritických ke zkoumanému konceptu).

Další doporučení:

Pracovní součinnost studenta a vedoucího práce v průběhu zpracování práce (vyplní vedoucí práce):

Celkové hodnocení:

Práci doporučuji k obhajobě: ano

Návrh hodnocení: C

Náměty k rozpravě:

- Anderson prosazuje ideál integrace. Nehrozí však, že integrace bude mít asimilační charakter? Jak lze zaručit, že integrace nebude popřením odlišnosti?
- Jak chápete koncept spravedlnosti, respektive rovnosti? Jde o univerzalistický princip (rovnost bez ohledu na odlišnosti), nebo o partikularistický princip (rovnost reflektující odlišnosti)?
- Jak byste reagovala na námitku Hannah Arendt, že stát nemá legitimitu zasahovat do sféry, která je přirozeně diskriminační, protože by tím omezoval svobodu jednotlivců (např. rodičů nebo komunit)?

V Pardubicích dne

oponent